

VEĽKÝ ODDYCH V MALEJ ZÁHRADE

DOMÁCA OÁZA S NÁDYCHOM DOVOLENKY

„Je načas začať záhrady vnímať inak ako trávnik obklopený hradbou tují.“

záhradný architekt Ing. Zoltán Nagy

Hovorí sa, že k šťastiu mnohokrát stačí málo, a platí to aj o ploche vonkajších priestorov, ktoré patria k domu. Menšia záhrada znamená dômyselnejšie premyslieť, čo kam a v akej podobe umiestniť. Dobre funguje členenie na funkčné celky – od zeleninovej cez okrasnú a bylinkovú záhradku až po vonkajšiu kuchyňu a priestor na relax. Skutočne je pravda, že čím menší priestor, tým menej funkcií?

Určite nie je jednoduché dosiahnuť v záhradke ideálnu oddychovú zónu, keď máme obmedzený priestor. Častou realitou sú nielen úzke, ale aj rôzne tvarované či svahovité pozemky. O vonkajších priestoroch na oddych hovoríme so záhradným architektom Ing. Zoltánom Nagym:

„Trávnik nemusí byť bezpodmienečnou súčasťou našich záhrad. Ak si ho odmyslíme, získame plochu, ktorú môžeme využiť práve na posedenie a pasívny oddych.“

záhradný architekt Ing. Zoltán Nagy

Z KAŽDÉHO ROŽKA TROŠKA

Čo je najdôležitejšie pri malých záhradách, ak chceme, aby boli funkčné a obsahovali všetko potrebné?

Pri záhradách s menšími rozmermi musíme v prvom rade brať ohľad na praktické rozčlenenie plochy. Po určení priorít sa snažíme jednotlivé zóny rozmiestniť tak, aby na seba nekonfliktne nadväzovali a aby sa opticky dopĺňali. Kompozíciu záhrady sa snažíme chápať ako pôdorys domu. Aj v ňom máme jednotlivé zóny logicky a prakticky poprepájané. Až potom prichádza na rad ich estetické stvárnenie s dôrazom na detail, ktorý je pri malých záhradách kľúčový.

Na plánovanie takýchto záhrad neexistuje univerzálny kľúč. Každá riešená plocha je unikátna, dopĺňa inú architektúru, každý klient má odlišné nároky a predstavy. Prvky, ktoré dokáže pojať, je preto ťažké katalogizovať. Pri malých záhradách by sme sa však mali držať zásady „z každého rožka troška“. Žiadna funkcia či plocha by nemala mať príliš dominantné postavenie na úkor ostatných.

TREND NEGÁCIE TRÁVNÍKA

Ako postupovať, ak nechceme prísť o možnosť posediť si s rodinou či priateľmi vonku, napríklad pri grile alebo ohnisku?

Najskôr by sme sa mali vzdať všeobecného obrazu záhrady, v ktorej dominuje trávniková plocha a obvodová výsadba. Trávnik nemusí byť bezpodmienečnou súčasťou našich záhrad. Ak si ho odmyslíme, získame plochu, ktorú môžeme využiť práve na posedenie a pasívny oddych. Takto koncipovaná záhrada môže byť plná prekvapení, opticky oddelených celkov, v ktorých sa dá pomocou vhodne zvolenej vegetácie tak trochu schovať. Môžeme v nej vybudovať dláždené plochy, múriky či prvky drobnej architektúry s detailmi, ktoré ju oživí a urobí jedinečnou. V zahraničí je trend negácie trávnikovej plochy veľmi výrazný. A v drvivej väčšine sa týka práve záhrad s malými rozmermi.

Správne zvolené rastliny zvýšia úroveň súkromia v záhrade, aj keď máte susedov z oboch strán.

NAJČASTEJŠIA CHYBA: JUŽNÁ TERASA

Prijemným medzipriestorom, ktorý spája interiéry a záhrady, sú zastrešené alebo otvorené terasy. **S akými chybami ste sa stretli v slovenských domácnostiach?**

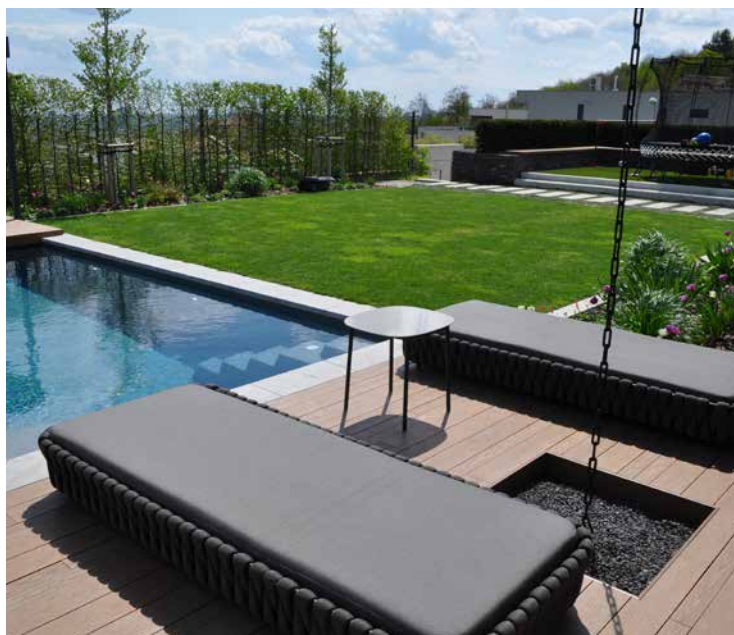
Takou najčastejšie sa opakujúcou chybou je umiestňovanie terás s orientáciou na juh. V optike tvorby dispozície domu síce dáva logiku, no aj pri vhodne zvolenom prestrešení sú tieto terasy niekedy neznesiteľne prehriate a počas dňa sú práve v dôsledku úpeku nekomfortné. Riešením môže byť vytvorenie alternatívneho posedenia v tienistej časti záhrady. Častou chybou je aj ignorovanie stavebnej prípravy na kotvenie prístreška pred finalizáciou fasády rodinného domu. V súčasnej ére prístreškov postavených z moderných materiálov sa menej stretávam s faktorom zle zvoleného konštrukčného materiálu (myslím hlavne na drevo a negatívne javy s ním spojené).

Pri otvorených terasách treba klásť dôraz na krycí materiál podlahy. Tam sa pomerne často stretávam so širokou škálou nevhodne zvolených materiálov, ktoré nielenže neladia s rodinným domom, ale sú aj nepraktické na údržbu.

SÚKROMIE UPROSTRED ZÁHRADY

Moderným trendom sú rôzne zákutia v záhrade ďalej od domu, ktoré chránia súkromie domácich pred pohľadmi zo susedstva. **Akými trikmi dosiahneme väčšiu intimitu v záhradke medzi dvoma ďalšími pozemkami alebo na križovatke?**

Ako som spomínal, vynechaním trávniku môžeme získať cennú plochu na vytvorenie centrálne umiestnených posedení. Intimitu do záhrady vnesieme napríklad použitím prvkov, ktorými docielime vertikálnu priestorovú modeláciu záhrady. Populárne sú živé ploty (nie však tuje a cyprusovce!) či palmy, ktoré sa objavujú nielen ako obvodová výsadba pozemku, ale i v centrálnej zóne záhrady. Dokážeme z nich vymodelovať živé steny, oddeliť nimi pohľady, stlmiť hluk či vytvoriť priaznivejšiu mikroklimu v záhrade. Aj rôznymi skulpturálne poňatými konštrukčnými prvkami dokážeme vytvoriť opticky oddelené zóny, v ktorých je posedenie príjemnejšie. Zaujímavou povrchovou úpravou vnesieme do záhrady farebnosť, textúru a dynamiku.

KÚPACIE JAZIERKO, BAZÉN ČI FONTÁNA

Úžasným prvkom v exteriéroch sú jazierka. Vytvárajú príjemnú klímu a mnohé sa budujú ako kúpacie. **S čím treba rátať, ak by sme chceli mať na pozemku kúpacie jazierko – nie veľké, ale len na schladenie počas horúcich dní?**

Kúpacie jazierka majú svoje čaro, ale patria do rozmerovo väčších záhrad. Musíme totiž brať do úvahy aj okolitú plochu (podobne ako pri bazéne), ktorá slúži na oddych či potrebný servis. Malé jazierka sú zároveň menej stabilné (riasy) a náročnejšie na údržbu. Ja osobne ich do malých záhrad neodporúčam. To však neznamená, že v záhrade nemôžeme mať bazén menších rozmerov, kde je údržba vody vďaka bazénovým technológiám predsa len oveľa jednoduchšia. Veľmi populárne sú aj rôzne drobné vodné prvky, ktoré dokážu malú záhradu náležite oživiť. Cirkuluje v nich menší objem vody, sú preto menej náročné na údržbu. Nie sú určené na kúpanie, ale dokážeme vďaka nim vniesť do záhrady dynamiku, akustický vnem a prilákať vtáctvo či hmyz.

ZÁHRADU PLÁNUJTE SPOLU S DOMOM

Prezradíte nám, s akými problémami sa pri práci záhradného architekta stretávate najčastejšie?

Problémy – nazveme to skôr negatívne javy – sa väčšinou týkajú prvkov, ktoré ako záhradný architekt nedokážem ovplyvniť. Nie vždy totiž investor (ako hlavný faktor) chápe dôležitosť našej úlohy pri dotváraní charakteru jeho životného priestoru a podcení potrebu včasnej spolupráce. To má veľakrát za následok nevhodný výber materiálov, nevhodne vedené komunikačné zóny či zle osadený bazén. Ak pridáme na obhliadku nového projektu a už máme zviazané ruky nemennými prvkami, musíme improvizovať. Záhradná architektúra je síce veľakrát o umení improvizácie, nemalo byť to však ísť na úkor dizajnu a praktickosti. K častým chybám zo strany investorov patrí napríklad aj podcenenie kvality a výšky navozenej ornice, vykonanie určitých prác (napr. inštalácia závlahového systému, výsadba) pred určením finálnej kompozície a podobne. Prirovnal by som to k vareniu nového jedla bez receptu.

PRIRODZENÉ LÚKY SI VYŽADUJÚ TRPEZLIVOSŤ

K novým záhradným trendom jednoznačne patria prirodzené lúky – teda neobrobený kúsok pozemku, ktorý sa nechá zarásť pôvodným lokálnym rastlinstvom (alebo mu pomôžeme výsevom). Ich výhodou je, že priliehajú opelivý hmyz. V akých prípadoch by ste tento nápad neodporúčali? Pri malých záhradách o kvetinových lúčach ani nemusíme rozmýšľať. Tie totiž vyniknú a majú opodstatnenie iba pri veľkých súvislých plochách. Ich správne založenie a následné prosperovanie je len otázkou našej trpezlivosti. Od výsevu k finálnej podobe môže totiž ubehnúť zopár rôčkov. Ich schopnosť podporiť faunu je vskutku obdivuhodná, to však neznamená, že to isté nedokážeme docieľiť v našej záhradke

výberom vhodných trvaliek do záhonov. Trvarkové kompozície dokážu záhradu oživiť nielen esteticky. Fauna v nich dokáže nájsť zdroj svojej pastvy počas celej vegetácie. V našom antropogénnom svete kombinovanom s agrárnou púšťou (monokultúry) sú to veľakrát posledné ostrovčeky, vďaka ktorým sa ešte hmyz ako-tak drží. Bolo by preto načase začať záhrady vnímať inak ako trávnik obklopený hradbou tuji.

POHĽADOVÝ BETÓN I ALTERNATÍVY DREVA

Aké materiály na vonkajšie spevnené plochy najradšej používate a prečo?

Výber vhodných materiálov na výstavbu záhrady nie je vôbec jednoduchý. Okrem estetického aspektu totiž musia spĺňať nízkoúdržbové parametre. Dôležitým faktorom je, samozrejme, vkus klienta a rozpočet, ktorý je schopný na projekt uvoľniť. Vo svojej tvorbe veľa používame rôzne prvky z pohľadového betónu (lemy, šľapáky), ako aj kvalitné bezúdržbové alternatívy dreva. Závisí to od situácie. Pri výbere betónových dlažieb na chodníky či terasy nemáme predsudky ani preferencie.

VŤDYZELENÝ CHARAKTER VÝSADBY

Aké okrasné rastliny najradšej používate na umocnenie atmosféry relaxačného ostrovčeka v záhrade?

V realizáciách používame trvarkovo-trávovo-krovitý mix okrasných rastlín, pri ktorých kladieme dôraz na celoročnú premenlivosť, a pokiaľ je to možné, vždyzelený charakter. Zo živých plotov preferujeme hraby, buky, tisy či vtáci zob. Vo veľkej miere sadíme aj jarné či jesenné cibuľoviny a hlúzoviny. Minimálne používame konifery či skalničky.

Čo je najdôležitejšie, ak má oddychová zóna vonku skutočne pôsobiť ako dovolenková, a to aj na maličkom pozemku?

Dobry vkus majiteľa.

Zastrešená terasa umožní vonkajšie sedenie využívať nielen počas slnečných dní, ale aj, keď prší.

Problém úzkeho pozemku medzi dvoma susedmi často rieši pôdorys domu v tvare písmenu U alebo L. Vznikne kút chránený pred neželanými pohľadmi – ideálny na vonkajšie sedenie.

V malých záhradkách je obľúbené pestovanie vo vyvýšených záhonoch. Podporí členenie funkcií a je praktickejšie.

Príklad funkčne členeného exteriéru, ktorému nič nechýba.

„Ak prídeme na obhliadku nového projektu a už máme zviazané ruky nemennými prvkami, musíme improvizovať. Záhradná architektúra je síce veľakrát o umení improvizácie, nemalo byť to však ísť na úkor dizajnu a praktickosti.“

záhradný architekt Ing. Zoltán Nagy